

Vlaams
Parlement

stuk **2295** (2013-2014) – Nr. 1
ingediend op 2 december 2013 (2013-2014)

Voorstel van resolutie

van de heren Dirk Van Mechelen, Jean-Jacques De Gucht,
Marnic De Meulemeester, Marc Vanden Bussche
en Bart Tommelein en mevrouw Khadija Zamouri

betreffende het (mede)gebruik van gebouwen
voor de eredienst voor burgerlijke plechtigheden

TOELICHTING

Onder andere naar aanleiding van de conceptnota over een toekomst voor de Vlaamse parochiekerk (*Parl. St. Vl. Parl.* 2011-12, nr. 1300/1) van Vlaams minister Geert Bourgeois en naar aanleiding van de steeds groter wordende financiële consequenties voor een optimaal beheer van kerkgebouwen en andere gebouwen die bestemd zijn voor de eredienst, wordt op heel wat plaatsen het louter religieuze gebruik van kerken en vergelijkbare eredienstgebouwen aan de orde gesteld.

De specifieke vormtaal van een kerkgebouw, de ruimtelijke context, waarbij een kerk vaak nog steeds als baken fungeert, de emotionele verbondenheid van veel mensen met een gebouw dat een rol heeft gespeeld in de eigen belangrijke levensfasen of die van familie of vrienden, maakt dat die denkoefening niet altijd even eenvoudig is als ze op het eerste gezicht wel lijkt. Bovendien zorgt ook het beschermde karakter van veel van die gebouwen en hun omgeving voor een aantal extra randvoorwaarden.

De praktijk leert dat goede voorbeelden waarbij het behoud van de intrinsieke erfgoedwaarden gekoppeld wordt aan een kwalitatieve nieuwe bestemming veeleer uitzondering dan regel zijn. Zelfs algemeen aanvaarde herbestemmingen (bijvoorbeeld een culturele invulling) zijn niet altijd even eenvoudig te realiseren.

Ondertussen is duidelijk dat op heel wat plaatsen de bereidheid bestaat om op korte termijn te gaan nadenken over een aangepast gebruik van de bedehuizen. Tegelijkertijd is ook duidelijk dat men erg wantrouwig staat tegenover vervreemding en onverschillig welke herbestemming. Er is wel een duidelijke bereidheid om naast het gebruik voor erediensten de kerk ook ter beschikking te stellen voor andere activiteiten. De kerkelijke overheid stelt wat dat betreft wel een aantal duidelijke eisen en eist inspraak in de aard en de inhoud van die activiteiten. Zo werd het gebruik van kerken voor burgerlijke plechtigheden door de Belgische bisschoppen verboden.

In dit verband past het om even over de landsgrenzen te gaan kijken, bijvoorbeeld in Nederland.

In Nederland kwamen dezelfde vraagstukken al enkele decennia geleden aan bod. Enerzijds de vaststelling van een dalend aantal praktiserende gelovigen en anderzijds een toenemende factuur voor onderhoud en beheer van de kerkgebouwen. Een ondertussen algemeen aanvaarde oplossing bestond en bestaat erin om gebouwen voor de eredienst ook open te stellen voor burgerlijke plechtigheden. Daarnaast is het in Nederland ondertussen ook ingeburgerd om de kerk voor duidelijk verschillende invullingen te gaan gebruiken. Een deel blijft in gebruik voor de eredienst, maar andere delen krijgen een louter polyvalente invulling.

Nog in Nederland zien we dat op heel wat plaatsen de religieuze overheid een overeenkomst heeft gesloten met de betrokken gemeente, waardoor het mogelijk wordt om bijvoorbeeld burgerlijke huwelijken te voltrekken in een kerk. In concreto plaatst de overheid de kerk op de lijst van plaatsen waar burgerlijke huwelijken kunnen worden gesloten. Iedereen die daarvan gebruik wil maken, betaalt een vergoeding aan het kerkbestuur voor het gebruik van de kerk en een vergoeding aan de gemeente omdat de ambtenaar van de burgerlijke stand zich ter plaatse moet begeven. In Breda bijvoorbeeld zijn zowel de Grote Kerk als de Waalse Kerk (de Begijnhofkerk) de meest populaire plaatsen om burgerlijke huwelijken te voltrekken. De kerkbeheerders hebben zich daarop ingesteld en hebben ondertussen verschillende formules uitgewerkt, onder andere afhankelijk van de omvang van familie en vrienden van de trouwers.

Tot voor enkele jaren kon in ons land een burgerlijk huwelijk alleen in het gemeentehuis worden afgesloten. Sinds enkele jaren is het mogelijk dat daarvan wordt afgeweken en kan een burgerlijk huwelijk ook op andere locaties worden afgesloten. Eigenlijk werd deze maatregel ingevoerd om tegemoet te komen aan het verzoek van lokale besturen die na de bouw van een nieuw gemeentehuis of administratief centrum toch nog graag de historische ruimtes in het vroegere gemeentehuis als trouwzaal gebruikten.

Ondertussen zijn de geesten gerijpt en is het duidelijk dat er een groeiend maatschappelijk draagvlak voor bestaat om ook burgerlijke plechtigheden te laten plaatsvinden op andere locaties die aansluiten bij de wens van de betrokken personen. Gebouwen waar de betrokkenen een speciale band mee hebben of waarvan ze het kader mooi of interessant vinden. Wat dat betreft kunnen ook gebouwen voor de eredienst in aanmerking komen. Daarbij kan het zowel gaan over huwelijken of het afsluiten van andere vormen van samenlevingscontracten als over uitvaarten of andere plechtigheden.

Dit voorstel van resolutie heeft de bedoeling de Vlaamse Regering te vragen om in overleg met alle actoren na te gaan op welke manier en onder welke eventuele randvoorwaarden burgerlijke plechtigheden structureel kunnen worden georganiseerd in gebouwen die bestemd zijn voor de eredienst. Die nevenbestemming kan er enerzijds voor zorgen dat die gebouwen veelvuldiger kunnen worden gebruikt, wat het draagvlak voor het behoud ervan zonder meer zal verhogen. Anderzijds zijn er ook heel wat financiële voordelen, onder andere omdat op die manier kan worden gezorgd voor extra inkomsten die kunnen worden aangewend voor het beheer, het onderhoud en de instandhouding van het betrokken gebouw.

Bovendien kan op die manier tegemoetgekomen worden aan de steeds toenemende vraag van burgers aan de lokale besturen om te zorgen voor voldoende grote locaties waar ook burgerlijke plechtigheden kunnen plaatsvinden. Het gebruik van gebouwen voor de eredienst daartoe is uiteraard slechts een deel van de oplossing. De noodzaak om ook op zoek te gaan naar andere locaties zal blijven bestaan en de realisatie ervan moet worden aangemoedigd. Tegelijkertijd is het evenwel duidelijk dat op veel plaatsen de zoektocht naar zo een locatie en de kosten voor het bouwen ervan op korte termijn niet altijd kan worden gerealiseerd. Vanuit die optiek kan het gebruik van kerken als plaats voor burgerlijke plechtigheden op korte termijn, en eventueel als overgangsfase naar een definitieve herbestemming, worden gerealiseerd.

Dirk VAN MECHELEN

Jean-Jacques DE GUCHT

Marnic DE MEULEMEESTER

Marc VANDEN BUSSCHE

Bart TOMMELEIN

Khadija ZAMOURI

VOORSTEL VAN RESOLUTIE

Het Vlaams Parlement,

- vaststellende dat:
  - 1° er een steeds groeiende consensus bestaat over het feit dat moet worden nagedacht over een hedendaags gebruik van gebouwen voor de eredienst, bijvoorbeeld door het zoeken naar een nevenbestemming of een nieuwe bestemming;
  - 2° het vinden van een nieuwe bestemming die rekening houdt met de intrinsieke erfgoedwaarden en met de gevoeligheden van gebruikers en beheerders verre van evident is;
  - 3° het onderhoud, het beheer en het herstel van die gebouwen belangrijke financiële consequenties heeft, zowel voor de beheerders en gebruikers, als voor de betrokken steden en gemeenten;
- overwegende dat:
  - 1° sinds enkele decennia, bijvoorbeeld in Nederland, tot ieders tevredenheid en met stijgend succes, ook burgerlijke plechtigheden kunnen worden georganiseerd in gebouwen voor de eredienst;
  - 2° het ook in België sinds een aantal jaren mogelijk is om bijvoorbeeld burgerlijke huwelijken te voltrekken buiten het gemeentehuis;
  - 3° er een steeds toenemende vraag is naar locaties om burgerlijke plechtigheden te kunnen voltrekken en dat die locaties centraal gelegen, voldoende groot en op korte termijn beschikbaar moeten kunnen zijn;
- vraagt de Vlaamse Regering om in overleg met alle actoren en met respect voor de autonomie van eenieder na te gaan op welke manier en onder welke eventuele randvoorwaarden burgerlijke plechtigheden structureel kunnen worden georganiseerd in gebouwen die bestemd zijn voor de eredienst, met het oog op een meer optimaal gebruik van die historisch waardevolle gebouwen en met het oog op extra financiële inkomsten voor het behoud, het beheer en de instandhouding van dergelijk historisch waardevol patrimonium.

Dirk VAN MECHELEN

Jean-Jacques DE GUCHT

Marnic DE MEULEMEESTER

Marc VANDEN BUSSCHE

Bart TOMMELEIN

Khadija ZAMOURI